

■ Araş. Gör. Dr. Mehmet ASLAN ■

TİCARET ŞİRKETLERİNİN BİRLEŞME, BÖLÜNME ve TÜR DEĞİŞTİRMELERİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİN NORMATİF HİYERARŞİSİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

THE EVALUATION OF THE PROVISIONS REGARDING MERGERS, DIVISIONS AND TYPE CHANGE OF COMMERCIAL COMPANIES IN TERMS OF HIERARCHY OF NORMS

ÖZET

Türk Ticaret Kanunu m. 134/2'ye göre özel kanunlar ile birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin düzenleme yapılabilir. Ancak özel kanun ile yapılan düzenlemeler, Türk Ticaret Kanunu'nun bu konudaki hükümlerine aykırı olmamalıdır. Çünkü TTK m. 134/2 hükmü, bu kanunun konu ile ilgili hükümlerini diğer kanunların hükümlerinden üstün tutmaktadır. Bu çalışmada Türk Ticaret Kanunu m. 134/2 hükmü, normlar hiyerarşisinin tüm görünüm şekilleri bakımından somut örnekler üzerinden değerlendirilecek ve hükmün ortaya çıkardığı sorunlara yönelik çözüm önerisi sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapısal değişiklikler, üst norm, özel kanun, sonraki kanun, ikincil mevzuat.

ABSTRACT

According to the article 134/2 of Turkish Commercial Code, regulations regarding mergers, divisions and type change can be made by special codes. However, the regulations made by the special code should not be contrary to the provisions of the Turkish Commercial Code on this matter. This is because the article 134/2 of the Turkish Commercial Code prioritizes the relevant provisions of this Code over the provisions of other codes. In this study, the article 134/2 of the Turkish Commercial Code will be evaluated through concrete examples in terms of all appearances of the hierarchy of norms and a solution proposal will be presented for the problems raised by the provision.

Keywords: Structural changes, lex superior, lex specialis, lex posterior, secondary legislations.

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 14.12.2022 **Kabul Tarihi:** 10.04.2023

<https://orcid.org/000-0002-1671-1494>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, mehmetaslan107@gmail.com

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun (TTK) 134 ilâ 194'üncü maddelerinde ticaret şirketlerinde yapısal değişiklikler olarak ifade edilen birleşme, bölünme ve tür değiştirme düzenlenmiştir.

İki fıkradan oluşan TTK m. 134 hükmü şu şekildedir:

“(1) Ticaret şirketlerinin birleşmelerine, bölünmelerine ve tür değiştirmelerine 134 ilâ 194 üncü maddeler uygulanır.

(2) Diğer kanunların, bu Kanunun 135 ilâ 194 üncü maddelerine aykırı olmayan hükümleri saklıdır.”

Maddenin ilk fıkrasında ticaret şirketlerinde yapısal değişikliklere uygulanacak hükümler belirlenmiştir. İkinci fıkrada ise TTK dışındaki diğer kanun hükümlerine bir atıf söz konusudur. Hükme göre özel kanunlar ile yapısal değişikliğe ilişkin düzenleme yapılması mümkündür. Ancak bu düzenlemeler, TTK'nın yapısal değişikliklerle ilgili öngördüğü hükümlere aykırı olmadığı sürece uygulanır. Bu yönüyle TTK m. 134/2 hükmü, normlar hiyerarşisindeki dengeye meydan okumaktadır. Bu çalışmada hükmün normlar hiyerarşisine aykırılık taşıyıp taşımadığı çeşitli yönlerden incelenerek uygulanabilirliği tartışılacaktır.

I. ALTLIK-ÜSTLÜK İLİŞKİSİ BAKIMINDAN İNCELEME

TTK m. 134/2'ye göre diğer kanunlarda yapısal değişikliği konu alan hükümler, TTK m. 135 ilâ 194'e aykırı olmadığı takdirde uygulama bulacak, aksi takdirde TTK hükümleri uygulanacaktır.

Öğretide bir görüşe göre TTK m. 134/2 hükmü, yapısal değişikliğe ilişkin düzenlemelere üst norm niteliği kazandırmaktadır¹. Diğer

¹ Kürşat Göktürk, “Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşme Süreci ve Bazı Sorunlar”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, 17(2), s. 633; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 3. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2021, s. 470.

bir görüşe göre anılan hüküm, özel kanunları ikincil mevzuat düzeyine indirgemektedir². İki görüőten hareketle ulaőılacak ortak sonuç, yapısal değişikliğe ilişkin TTK hükümlerinin, diğer kanunlara üstün tutulmasıdır. Dolayısıyla TTK m. 134/2 hükmü, yapısal değişikliğe ilişkin TTK hükümleri ile aynı konuda diğer kanunlarda yer alan hükümler arasında “altlık-üstlük” ilişkisi kurmaktadır.

TTK m. 134/2 hükmü, Anayasa m. 90/5 ile benzerlik göstermektedir. Anayasa m. 90/5’in ilk cümlesine göre, usulüne göre yürürlüğe giren uluslararası antlaŐmalar kanun hükmündedir. Ancak temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası antlaŐmalar ile kanunların çatıŐması durumunda, uluslararası antlaŐma hükümleri esas alınır. Böylelikle temel hak ve özgürlükleri konu alan uluslararası antlaŐmaların kanunların üstünde yer aldığı dolaylı yoldan da olsa kabul edilmiştir. TTK m. 134/2 hükmü de benzer Şekilde, TTK’nın yapısal değişikliğe ilişkin düzenlemelerini özel kanunlar ile yapılacak düzenlemelerden üstün tutmaktadır. Ancak Anayasa m. 90/5 hükmü, bir üst norm olarak alt normlara ilişkin belirleme yapmaktadır. Buna karşılık TTK m. 134/2 hükmü, TTK ile aynı düzeydeki normlara ilişkin bir sınırlama getirmektedir.

Acaba bir TTK hükmü ile iki kanun arasında bu Şekilde bir “altlık-üstlük” ilişkisi kurulabilir mi? Bu hükmün bu haliyle uygulanması mümkün müdür? Normlar hiyerarşisi gereği, alt basamakta yer alan normların dayanağı üst basamakta yer alan normlardır. Alt basamakta yer alan normlar üst basamakta yer alan normlara uygun olmak zorundadır. Buna göre bir kanun hükmü Anayasa’ya, bir yönetmelik hükmü kanuna aykırı olamaz³. Bir kanun hükmünde, Anayasa’ya aykırı olmamak koŐulu ile söz konusu kanuna dayanılarak çıkarılacak yönetmelik ve diğer alt

² Erdoğan Moroğlu, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, 8. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 89. Moroğlu, bu düzenlemenin kabul edilemez olduğunu ifade etmiş ve değişiklik önerisini sunmuş fakat hükmün mevcut haliyle uygulanabilirliği üzerine bir değerlendirme yapmamıŐtır.

³ Kemal Gözler, *Hukuka GiriŐ*, 13. Baskı, Bursa, Ekin Yayınevi, 2016, s. 179 vd; YaŐar Karayałın ve Aynur Yongalı, *Hukukta Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme*, 8. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku AraŐtırma Enstitüsü, 2020, s. 224-225; Őeref Gözübüyük, *Hukuka GiriŐ ve Hukukun Temel Kavramları*, 40. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2020, s. 49-50; Adnan Güriz, *Hukuk BaŐlangıcı*, 20. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2022, s. 54.

düzenlemelere ilişkin sınır ve yasaklar konulabilir. Çünkü bu ilişkide kanun üstün konumdadır. Buna karşılık bir kanun hükmü ile bu kanundan sonra çıkarılacak kanunlara yönelik sınırlama getirilmesi mümkün değildir. Son ihtimalde normlar arasında eşitlik söz konusudur. Aynı düzeyde normlar arasındaki çatışmalar ise, bir normun diğerinden kendini üstün tutmasıyla değil, normlar hiyerarşisinin özel görünüm şekillerinden olan “genel kanun-özel kanun” ve “önceki kanun-sonraki kanun” ilişkileri irdelenerek çözüme kavuşturulur⁴.

II. GENEL KANUN-ÖZEL KANUN İLİŞKİSİ BAKIMINDAN İNCELEME

Kanunların düzenledikleri menfaat ve durumun genellik derecesi göz önünde bulundurularak “genel kanun-özel kanun” ayrımı yapılmaktadır. Bu ayırmada, aynı konuyu düzenleyen iki kanun arasında içerik ve kapsam itibarıyla kıyaslama yapılarak, daha geniş alanda düzenleme yapan kanun genel, diğer özel kanun olarak kabul edilmektedir⁵.

TTK m. 134/2 hükmünün, TTK’nın yapısal değişikliğe ilişkin düzenlemelerine “özel kanun” hüviyeti kazandırdığı iddia edilebilir. Ancak özel kanunlar özel ihtiyaçlar doğrultusunda çıkarılmaktadır⁶. TTK m. 134/2 hükmünün amacı aşağıda açıklanacağı üzere yapısal değişikliklerdeki bütünlüğün, diğer kanun hükümleri ile bozulmamasıdır. Ayrıca

⁴ Kemal Gözler, “Yorum İlkeleri”, Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaştırması, 2013, <https://www.anayasa.gen.tr/yorum-ilkeleri.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022), s. 64; Erdal Kuluçlu, “Türk Hukuk Sisteminde Normlar Hiyerarşisi ve Sayıştay Denetimine Etkileri”, Sayıştay Dergisi, 2008, (71), s. 7.

⁵ İbrahim Araç ve Şeref İbra, “Türkiye’de Yasa Önerisi Hazırlama ve Norm Koyma Tekniği ve Yasamacı Mesleğinin Nitelikleri Üzerine”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 2003, 58(3), s. 43; Ejder Yılmaz, “Genel Kanun-Özel Kanun İlişkisi (Türk Borçlar Kanunu ve İş Kanunu Bağlamında)”, Sicil İş Hukuku Dergisi, 2011, 6(22), s. 23-24; Gözler, 2013, s. 67. Benzer yönde bkz. Rona Serozan, B. İlkey Engin ve Yeşim M. Atamer, *Serozan Medeni Hukuk*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 182; Cengiz Koçhisarlıoğlu, Özlem Söğütü ve Bahar Öcal Apaydın, 2022, *Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri*, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 102. Bir kanuna tek başına genel veya özel kanun sıfatının verilemeyeceği, genel kanun-özel kanun değerlendirmesinin ancak iki kanun arasında yapılacak karşılaştırma ile anlaşılabilceği yönündeki değerlendirmesi için bkz. M. Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk*, 28. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 79.

⁶ Moroğlu bu durumu şu iki güzel cümle ile ifade etmektedir: “Özel hükümler, özel durumlar için konulur. Eğer özel düzenlemeler genel kanuna aykırı olamayacaksa, ahvalin pek büyük ekseriyetinde özel düzenleme yapılması mümkün olmayacaktır.”. Bkz. Moroğlu, s. 89.

TTK m. 135 ilâ 194'üncü maddelerde tüm ticaret Şirketlerinin yapısal değişikliğine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Sadece bir Şirket türüne veya belirli bir alanda faaliyette bulunan Őirketlere yönelik düzenleme yapan bir kanunun, TTK karşısında özel kanun niteliğinde olduğuna Şüphe yoktur. Bu nedenle TTK m. 134/2 hükmü, TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin düzenlemelerine "özel kanun" niteliği kazandırmaz. O halde TTK m. 135 ilâ 194'üncü maddeleri, yapısal değişikliği konu alan ve TTK'ya nazaran belirli, özel ve dar bir alanda düzenleme yapan⁷ diğer kanunlar karşısında genel kanun niteliğindedir. Nitekim TTK m. 134/2'de diğer kanunlarla yapısal değişikliklere ilişkin düzenleme yapılabileceğinin belirtilmesi de TTK'nın yapısal değişikliği düzenleyen hükümlerinin genel kanun niteliğini ortaya koymaktadır⁸.

ÖĞretide, yapısal değişiklik iŐlemlerinin bütünlük arz eden bir sistem oluŐturduĐu ve bu sistemin özel hükümlerin varlığı halinde kısmen de olsa uygulanmaması ile bütünlüğün bozulabileceği, TTK m. 134/2 hükmünün bu bütünlüğü korumak amacıyla öngöröldüğü ifade edilmektedir⁹. Kanımızca yapısal değişiklik işlemleri bir düzen ve sıraya tâbi tutulmakla birlikte, bunun kendi iğinde bütünlük arz eden bir sistem oluŐturduĐu söylenemez. Dolayısıyla özel ihtiyaÇlar doğrultusunda öngörölen ve TTK'nın oluŐturduĐu düzenden farklılık taşıyan her kanun hükmünün, yapısal değişiklik iŐlemlerindeki düzeni bozduğu iddia edilemez. Örneğin TTK'da iki birleşme türü öngörölmüŐtür. Bunlar; devralma yoluyla birleşme ve yeni kuruluş yoluyla birleŐmedir (TTK m. 136/1). Belirli bir faaliyet dalında, yeni kuruluş yoluyla birleŐmelerin kötüye kullanılması ve bunun sonucunda o faaliyet dalına öĐĐü olarak yeni kuruluş yoluyla birleşmenin yasaklanması, TTK'nın yapısal değişikliklere ilişkin oluŐturduĐu düzeni bozmaz. Bilakis TTK'nın kapatamadığı böylesi bir kanunu dolanma yolu, özel kanun hükmü ile kapatılmıŐ olur. Benzer Şekilde belirli bir faaliyet dalında, birleşme kararı ile ilgili TTK m. 151'de öngörölen daha hafif veya daha ağır yetersayıların belir-

⁷ Serozan/ Engin/ Atamer, s. 182.

⁸ Ayhan/ Çağlar/ Özdamar, s. 470; Göktürk, s. 633.

⁹ Çağlar Manavgat, "Türk Ticaret Kanunu Hükümlerinin Halka Açık Anonim Ortaklıklara Uygulanması ve Sınırları", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2013, 71(2), s. 293.

lenmesi düzeni bozmaz¹⁰. Nitekim TTK m. 421/5 gereği pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde; birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin kararlarda toplantı yeter sayısı sermayenin dörtte biri iken, karar yeter sayısı toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğudur. Burada pay senetleri borsada işlem gören şirketler için TTK m. 151'de öngörülen toplantı ve karar yeter sayılarının ağır olacağı düşünülerek farklı bir düzenlemeye gidilmiştir.

Öte yandan TTK'nın kendisi dahi bazı durumlarda yapısal değişikliğe ilişkin bazı işlemlerden vazgeçebileceğini öngörmektedir. Örneğin tüm ortakların onaylaması halinde küçük ve orta ölçekli şirketler, birleşme raporunun düzenlenmesinden ve inceleme hakkının kullanılmasından vazgeçebilmektedir (TTK m. 147/4 ve 149/5). Bunun sebebi olağan birleşme usulünün zaman alması ve masraflı olmasıdır¹¹. Yine hâkimiyet ilişkisinin belirli bir oranın üzerinde olduğu sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış şekilde birleşmesine izin verilmiştir (TTK m. 155 ve 156). Bu örnekte ise hâkimiyet ilişkisinden dolayı pay sahiplerinin ayrıca bir korumaya ihtiyacı olmadığı veya daha az ihtiyacı olduğu öngörülerek bir düzenlemeye gidilmiştir¹². Görüldüğü üzere TTK bile özel ihtiyaç duyulan bazı durumlara özgü olarak kendi düzeninden vazgeçmektedir.

Kanımızca TTK m. 134/2 hükmünün temel amacı, düzen ve sırayı korumaktan ziyade, özel kanun hükümleri ile yapısal değişikliğe hâkim olan ilkelerden vazgeçilmesi veya bu ilkelerin içeriğinin değiştirilmesi sonucu oluşabilecek sorunların önüne geçmektir. Bu anlamda özel kanunlar ile öngörülebilecek küçük değişiklikler dahi ciddi sorunlara yol

¹⁰Öğretide TTK m. 151'de birleşme kararı için öngörülen yetersayıların şirket sözleşmesi ile hafifletilemeyeceği fakat ağırlaştırılabileceği genel kabul görmektedir. Bkz. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 4. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s. 88; Hülya Çoştan, *Yeni TTK'ya Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Kararları*, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2013, s. 69; Fena İpek Kayalı, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Birleşmeler*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 192. Ancak TTK m. 134/2'nin yapısal değişikliği düzenleyen TTK hükümlerine üst norm niteliği kazandırdığının kabulü, hükmün emredici niteliğinin de kabulü anlamına gelmektedir. Bu durumda TTK m. 151'de birleşme kararı için öngörülen yetersayıların, şirket sözleşmesine konulacak hükümlerle bertaraf edilemeyeceğinin de kabulü gerekir.

¹¹ İpek Kayalı, s. 209.

¹² İpek Kayalı, s. 215.

açabilir. Örneğin birleşmede malvarlığı ve ortaklık haklarında devamlılık, tasfiyesiz sona erme ve külli halefiyet gibi ilkeler geçerlidir. Külli halefiyet ilkesi gereği, birleşmenin tescili ile birlikte devrolunan şirketin tüm aktif ve pasifi kendiliğinden devralan şirkete geçer. Özel bir kanun ile belirli bir faaliyet dalında gerçekleşen birleşmelerde, bazı aktif ve pasiflerin kapsam dışında bırakılabilmesinin öngörülmesi, sadece külli halefiyet ilkesinden vazgeçilmesi anlamına gelmez. Bu durum malvarlığı ve ortaklık haklarında devamlılık ve tasfiyesiz sona erme ilkelerinden de vazgeçilmesi anlamına gelir. Dolayısıyla küçük bir değişiklik ile TTK'nın öngördüğü ilkeler işlemez hale gelir. O halde TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin işlemlere değil fakat ilkelere yönelik bir sistem öngördüğü ve TTK m. 134/2 hükmü ile bu ilkeler sistemini korumaya almak istediği söylenebilir. Ancak ilkelere yönelik sistem korunmaya çalışılırken, tek tek hüküm ayıklama işine girilmemiş, toptancı bir anlayışla işlemlere yönelik düzen de kapsama alınmıştır.

Yapısal değişikliğe ilişkin ilkelere kısmen de olsa vazgeçilmesinin tüm sistemi bozması ve TTK m. 134/2 hükmü ile sistemin koruma altına alınması istenmesi anlaşılabilir. Ancak böylesine önemli bir sebep dahi, TTK m. 134/2 hükmünün, TTK'dan sonra yürürlüğe giren özel kanun niteliğindeki hükümleri bertaraf etmesi sonucunu doğurmaz. Bir başka ifadeyle sebebi ne olursa olsun, bir kanunda yer alan hükümlere, bu kanunun başka bir hükmü ile üst norm niteliği kazandırılmaz¹³. Yapısal değişikliğe ilişkin öngörülen ilkeler sistemi ancak kanun koyucunun iradesi ile korunabilir veya bozulabilir. Bu anlamda TTK m. 134/2 hükmü kanun koyucunun önünde bir engel değildir. Kanımızca TTK m. 134/2 hükmü, “genel kanun-özel kanun” ilişkisi bakımından kanun koyucuya yönelik uyarı niteliği taşıyan bir hüküm olarak görülebilir ve bunun ötesinde bir anlam taşımaz.

¹³ Öğretide Göktürk, TTK m. 134/2 gereği, TTK m. 135 ilâ 194'üncü maddelerin üst norm niteliğinde olduğunu kabul etmekle birlikte, üst norm niteliğinin bir kanun ile verilmesinden dolayı, sonradan çıkarılan özel kanunlar ile üst norm niteliğinin bertaraf edilebileceğini ifade etmektedir. Bkz. Göktürk, s. 633.

III. ÖNCEKİ KANUN-SONRAKİ KANUN İLİŞKİSİ BAKIMINDAN İNCELEME

Aynı konunun farklı şekilde hem genel hem de özel kanunda düzenlenmiş olması mümkündür. Böyle bir ihtimalde özel kanun aynı zamanda sonraki kanun niteliğindeyse, sonraki *özel* kanunun uygulanması gerekir. Yukarıda açıkladığımız üzere TTK m. 134/2 hükmü, yapısal değişikliğe ilişkin TTK hükümlerine üst norm niteliği kazandırmayacağı gibi özel kanun niteliği de kazandırmaz. Dolayısıyla TTK'dan sonra yürürlüğe girip yapısal değişikliği konu alan özel kanun hükümleri, TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümleri karşısında öncelikle uygulanır. Özel kanunun düzenlemediği hususlarda ise TTK hükümleri uygulanmaya devam edilir.

Buna karşılık TTK'nın yürürlüğe girdiği tarihte halihazırda yürürlükte bulunan kanunlar bakımından aynı sonuca ulaşmak mümkün değildir. Bu son ihtimalde genel kanun niteliğindeki TTK aynı zamanda sonraki kanun niteliği de taşımaktadır. Bu durumda kanun koyucu hangi kanunun uygulanacağını açık bir şekilde düzenlemiş olabilir. Böyle bir hüküm yoksa; amaçsal, tarihsel ve sistematik yorum metotlarından hareketle sonuca gidilir¹⁴. TTK m. 134/2 hükmü bu anlamda açık bir düzenlemedir. Kanun koyucu TTK m. 134/2 hükmü ile yapısal değişikliğe ilişkin TTK hükümlerini, önceki özel kanunlardan açık şekilde

¹⁴ Oğuzman ve Barlas, s. 80-81. Diğer yorum türlerinden ziyade amaç araştırmasına vurgu yapan yazarlar için bkz. Serozan/ Engin/ Atamer, s. 183; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, 2016, *Medeni Hukuka Giriş*, 12. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 88; Necip Bilge, *Hukuk Başlangıcı*, 36. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2019, s. 206; Gökhan Antalya, *Hukuk Metodolojisi Cilt II*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2021, s. 462; Koçhisarlıoğlu/ Söğütü/ Öcal Apaydın, s. 102. Yargıtay da verdiği kararlarda amaç araştırmasına vurgu yapmıştır: “...genel yasanın tarihi daha sonra olup da özel yasanın tarihi daha eski bulunduğu takdirde, yasa koyucunun takip ettiği amaç araştırılmalı ve ona göre yeni yasanın eski yasayı yürürlükten kaldırıp kaldırmadığına karar verilmelidir.”. Yargıtay HGK., E. 2003/253 K. 2003/270 T. 2.4.2003. “Kanun koyucunun iradesine göre özel kanun veya genel kanun öncelikli olabilir. Çatışan kurallarda kanun koyucu özel kanun kapsamında kalanları da düşünmüş ve amaçlamış ise bu durumda genel kanun normunu, özel kanunun normuna üstün tutmak ve uygulamak gerekir.”. Yargıtay 9. HD., E. 2015/27849, K. 2017/14749, T. 3.10.2017. Kararlar için bkz. <https://www.lexpera.com.tr> (Erişim tarihi: 09.12.2002). Hatemi'ye göre bu durumda iki kuralın içeriğine ve kanunlara hâkim olan temel ilkelere göre yorum yapılarak sonuca gidilmelidir. Bkz. Hüseyin Hatemi, *Medeni Hukuka Giriş*, 10. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021, s. 56. Güriz'e göre kanun koyucunun iradesi araştırılmalıdır. Bkz. Güriz, s. 156. Karayalçın ve Yongalık'a göre, aksine açık hüküm yoksa, sonraki genel hüküm önceki özel hükümü değiştirmez. Bkz. Karayalçın ve Yongalık, s. 227.

üstün tutmuştur. Buradaki üstünlük, TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümlerine üst norm niteliği kazandırmaz. Sadece TTK hükümlerinin öncelikle uygulanacağını, TTK'da düzenlenmeyen hususlarda ise özel kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği sonucunu verir. Dolayısıyla TTK m. 134/2 hükmü, TTK'dan önce yürürlükte olan ve TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümlerine aykırılık taşıyan tüm özel kanun hükümlerini zımnen ilga etmiştir¹⁵. Örneğin TTK karşısında önceki özel kanun niteliğinde olan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda, kooperatiflerin birleşmesi ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır. TTK m. 134/2 hükmü olmasaydı, kooperatiflerin birleşmesi ile ilgili TTK hükümlerinin mi yoksa Kooperatifler Kanunu hükümlerinin mi uygulanacağı hususunda ciddi tartışmalar yaşanabilirdi. Ancak TTK sonraki genel kanun niteliğinde de olsa, TTK m. 134/2 hükmünün açık ifadesi karşısında, birleşme ile ilgili TTK hükümlerinin öncelikle uygulanacağına şüphe yoktur¹⁶.

¹⁵ Moroğlu, s. 89; Abuzer Kendigelen, *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 135; Gönen Eriş, 2017, *Açıklamalı-İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler*, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 1432-1432. Öğretide Çeker, zımnen ilgadan bahsetmemiş ancak TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümlerinin esas alınmasıyla diğer kanunlardaki hükümlerin uygulama alanının daraltıldığını vurgulamıştır. Bkz. Mustafa Çeker, "Ticaret Şirketlerinin Genel Hükümleri ve Yeniden Yapılandırılmaları" *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, 16(3-4), s. 110.

¹⁶ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Sinan Sarıkaya, "Kooperatiflerin Katıldığı Birleşmelerde Kanunların Çatışmasından Doğan Sorunlar ve Uygulanacak Hükümlerin Tespiti", *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 2019, 5(2), s. 222 vd. Öğretide Göktürk, TTK'nın yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte bulunan kanunlar bakımından "genel kanun-özel kanun" ilişkisinin değerlendirilmesi ile farklı bir sonuca ulaşabileceğini belirtmektedir. Yazar bu duruma örnek olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 19 hükmünü göstermiş ve bu hükümde bankaların birleşme ve bölünmelerinde TTK hükümlerinin uygulanmayacağına açıkça hükme bağlandığını, bu hükmün, TTK m. 134/2 hükmünü bertaraf eden özel kanun niteliğinde olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Göktürk, s. 633 ve dp. 6. Kanunımızca TTK m. 134/2 hükmünün açık ifadesi karşısında, Bankacılık Kanunu m. 19'un yukarıda zikredilen kısmı yürürlükten kalkmıştır. Bu nedenle bankalar da yapısal değişiklikler bakımından, Bankacılık Kanunu m. 19'da düzenlenen ve TTK'ya aykırılık taşımayan hususlar dışında, TTK hükümlerine tâbidir. Öğretide Aday da, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun m. 20/1-A hükmü ile 6762 sayılı eski TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümlerinin "genel kanun-özel kanun" ilişkisi bakımından tartışma konusu yapıldığı bir Yargıtay kararını (Yargıtay 11. HD., E. 2011/350, K. 2012/21135, T. 18.12.2012) inceleme konusu yapmıştır. 4046 sayılı Kanun m. 20/1-A'ya göre, özelleştirme programına alınan anonim şirketler ile anonim şirkete dönüştürülen kuruluşların yapısal değişikliğine ilişkin işlemler hakkında TTK hükümleri uygulanmaz. Söz konusu Yargıtay kararına göre davalı şirketlerden birinin alacaklısı olan davacı, eski TTK m. 150'ye dayanarak birleşmeye itiraz etmiş ve mahkemeden itirazları doğrultusunda karar verilmesini talep etmiştir. İlk derece mahkemesi yaptığı değerlendirmede, 4046 sayılı Kanunun TTK'ya göre özel kanun olduğunu, özel hüküm varken genel hükmün uygulanmayacağı prensibinden hareketle davalı reddetmiş ve bu karar Yargıtay tarafından onanmıştır. Aday, alacaklıların korunması ile ilgili hiçbir hükme yer vermeyen 4046 sayılı Kanun karşısında TTK hükümlerinin daha ayrıntılı ve özel nitelikte olmasından dolayı öncelikle uygulanması gerektiği görüşünü savunmuştur. Yazar TTK m. 134/2

IV. İKİNCİL MEVZUAT BAKIMINDAN İNCELEME

TTK m. 134/2’de, diğer kanunların, TTK’nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümlerine aykırı olmayan hükümleri saklı tutulmuştur. Buna göre özel kanunlarda, TTK’nın yapısal değişikliğe ilişkin öngördüğü hükümlere ek olarak bazı işlemler öngörülebilir. Bu işlemler TTK m. 135 ilâ 194’e aykırı olmadığı sürece uygulanır.

Kanımızca hükümde yer alan “diğer kanunlar” ifadesi, bu anlamda ikincil mevzuatı kapsamaz. Nitekim TTK m. 134/2’ye karşılık gelen 6762 sayılı eski TTK m. 146/2’de “hususî hükümler” ifadesi kullanılmıştı. TTK m. 134/2’de, “özel hükümler” veya “diğer mevzuat” şeklinde bir ifade yerine, “diğer kanunlar” ifadesinin kullanılması bilinçli bir tercihtir. Nitekim TTK sistematüğinde birçok husus bakımından, “özel hükümler” veya “diğer mevzuat hükümleri” saklı tutulmuştur¹⁷. Dolayısıyla özel bir kanuna dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuat ile TTK’nın ve ilgili özel kanunun yapısal değişikliğe ilişkin öngördüğü işlemler dışında yeni bir işlem ihdas edilmesi mümkün değildir. Kanun koyucu bu noktada yapısal değişikliğe ilişkin ek işlemlere ayrı bir önem atfetmiş ve bu işlemlerin sadece kanun ile öngörülebilmesine olanak tanımıştır. Belirtmek gerekir ki ikincil mevzuata ilişkin yasak, sadece yeni işlem ihdas edilmesine ilişkindir. TTK’nın ve ilgili özel kanunun yapısal değişikliğe ilişkin öngördüğü işlemlere ilişkin usul ve esasları belirleyen ikincil mevzuat bu kapsamda değildir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK) m. 23’e dayanılarak, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılan, II-23.2 sayılı Birleşme ve Bölünme Tebliği¹⁸ bu anlamda önem taşımaktadır. Tebliğde TTK’nın

hükümüne değinmeden, yeni TTK bakımından da bu değerlendirmenin geçerli olduğunu belirtmektedir. Aday’ın değerlendirmesi ve ilgili Yargıtay kararı için bkz. Nejat Aday, “4046 Sayılı “Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun”un 20 A Maddesinin Türk Ticaret Kanunu’nun İlgili Hükümleri Karşısında “Özel Kural” Sayılıp Sayılmayacağı Sorunu”, İstanbul Hukuk Mecmuası, 2016, 74(1), s. 175 vd. Kanımızca Bankacılık Kanunu örneğinde olduğu gibi bu örnekte de TTK hükümlerinin uygulanmasına engel olan 4046 sayılı Kanun m. 20/1-A’nın son cümlesi ilga edilmiştir.

¹⁷ Bkz. TTK m. 330, m. 395/4, m. 506/2, m. 507/3, m. 653, m. 668/2, m. 669, m. 852, m. 932/4, m. 1028/2.

¹⁸ RG.: T. 28.12.2013, S. 28865.

yapısal değişikliği konu alan hükümlerinde öngörülme-yen bazı ek işlemler öngörülmüştür. Buna göre taraflardan en az birinin halka açık şirket olduğu birleşme ve bölünmelerde; bir duyuru metninin hazırlanması ve bu metnin Sermaye Piyasası Kurulu'nca onaylanması (m. 5), finansal tabloların özel bağımsız denetimden geçirilmesi (m. 6), uzman kuruluş raporu alınması ve raporda değişim oranının adil ve makul olduğu hususunda görüş bildirilmesi (m. 7) gibi zorunlu olarak aranan bazı ek işlemler bulunmaktadır. SerPK m. 23'te birleşme ve bölünme ile ilgili Tebliğde yer alan bu ek işlemlerin hiçbirine yer verilmemiş, birleşme ve bölünme ile ilgili usul ve esasların belirlenmesine yönelik Sermaye Piyasası Kuruluna yetki verilmekle yetinilmiştir. Bu ek işlemler, sermaye piyasası hukukunun temel ilkeleri olan kamuyu aydınlatma ve yatırımcının korunması ilkelerine hizmet eden işlemlerdir¹⁹ ve halka açık şirketlerin taraf olduğu yapısal değişiklikler bakımından bu tarz işlemlerin aranması son derece doğaldır. Ancak yukarıda belirttiğimiz nedenlerden ötürü, Birleşme ve Bölünme Tebliği'nin söz konusu ek işlemleri öngören ilgili hükümlerinin TTK m. 134/2'ye aykırılık taşıdığı kanısındayız^{20 21}.

Öte yandan yukarıda ifade ettiğimiz üzere, sonraki özel kanunda, TTK m. 135 ilâ 194'e aykırı düzenleme yapılması, özel kanun hükümlerini geçersiz kılmaz. Özel kanun hükümleri, TTK m. 135 ilâ 194'e nazaran öncelikle uygulanır. Acaba özel kanuna dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuat bakımından da aynı sonuca ulaşılabilir mi? Kanımızca ek işlemler sadece kanun ile öngörülebildiğine göre, TTK m. 135 ilâ 194'e aykırı

¹⁹ Manavgat, s. 293.

²⁰ Karşıt görüş için bkz. Manavgat, s. 293-294. Manavgat'ın değerlendirmesini, II-23.2 sayılı Birleşme ve Bölünme Tebliği ile yürürlükten kaldırılan 14.7.2003 tarihli ve 25168 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Birleşme İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği (Seri:I, No:31) üzerinden yaptığını belirtmek gerekir. Buna göre yazar, TTK hükümleriyle çelişmeyen ek işlemlerin, TTK sistemi ile birlikte uygulanabileceğini, buna karşılık Tebliğde TTK hükümlerine aykırılık taşıyan işlemler bakımından, Tebliğ hükümleri yerine TTK hükümlerinin uygulama bulacağını ifade etmektedir.

²¹ TTK'ya göre hem özel hem de sonraki kanun olan SerPK m. 2/2 gereği, SerPK'ya dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuat hükümleri, genel hükümlerden önce uygulanır. İkincil mevzuatta hüküm yoksa genel hükümler uygulanır. TTK hükümlerinin SerPK hükümleri karşısında genel hükümler olduğuna kuşku yoktur. SerPK'ya dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuat hükümlerinin, TTK hükümlerinden önde tutulması karşısında yukarıda yaptığımız tartışmanın bir anlamının olmadığı iddia edilebilir. Fakat SerPK m. 2/2 hükmünün, ikincil mevzuat hükümlerine atfettiği bu değer, normlar hiyerarşisinin "altlık-üstlük" ilişkisi bakımından çok geniş bir tartışmanın konusudur. Çalışmamızın kapsamı dışında olan bu hususun, başka bir çalışmada ele alınmasının daha yerinde olacağını düşünmekteyiz.

düzenlemelerin evleviyetle kanun ile öngörülmesi gerekir. Dolayısıyla özel kanun yetki verse dahi, ikincil mevzuat ile TTK m. 135 ilâ 194'e aykırı düzenleme yapılması mümkün değildir. Böyle bir düzenleme yapılması arzusu söz konusu ise bunun kanun ile yapılması gerekmektedir.

V. HÜKMÜN DEĞİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN ÖNERİMİZ

Yukarıda yaptığımız tespitlere göre TTK m. 134/2 hükmü; önceki özel kanunlar bakımından ilga edici, sonraki özel kanunlar bakımından uyarıcı, ikincil mevzuat bakımından yasaklayıcı bir fonksiyon taşımaktadır. İlk olarak hükmün önceki özel kanunlar bakımından işlevini yerine getirerek bu kanunların, TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümlerine aykırı olan hükümlerini yürürlükten kaldırdığını ifade etmeliyiz. *"İlga eden kanunu ilga etmek, ilga edilen kanuna tekrar hayat vermez"* ilkesinden²² hareketle, TTK m. 134/2 hükmünün değiştirilmesi halinde, yukarıda bahsettiğimiz Bankacılık Kanunu, Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun ve Kooperatifler Kanunu'nun ilga edilen hükümleri tekrar hayat bulmaz.

TTK m. 134/2 hükmünün, TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümlerine üst norm niteliği kazandırmadığını ve sonraki özel kanunlar bakımından sadece uyarıcı bir rol üstlendiğini belirtmiştik. Bizim görüşümüz bu olmakla birlikte, öğretideki genel kanaat bu yönde değildir. Dolayısıyla söz konusu hüküm değiştirilmediği sürece tartışmalar devam edecektir. Ayrıca hükmün özel kanunlara dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuata yönelik yasaklayıcı fonksiyonu da çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. TTK m. 134/2 gereği TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin öngördüğü sistemden ayrılan veya bu sisteme ek işlemler öngören her düzenlemenin özel kanun ile yapılması gerekmektedir. Bu anlamda hüküm, ikincil mevzuata, özel kanunun öngördüğü işlemlere ilişkin usul ve esasları belirleme dışında bir alan bırakmamaktadır. Hâlbuki günümüzde teknolojinin çok hızlı gelişmesi, ekonomide ve bu arada ticaret hukukunun çeşitli alt dallarında hızlı bir dönüşüme sebep olmaktadır. Bu nedenle bu alanlarda kanunlar ile ayrıntılı düzenleme

²² Bu ilke için bkz. Gözler, 2013, s. 69.

yapmak yerine, kanunların verdiği yetkiye dayanılarak bu alanlarda uzmanlaŐmıŐ kurum ve kuruluşlar tarafından ikincil mevzuat çıkarılması daha çok tercih edilen bir yol olmaktadır. Özellikle sermaye piyasası hukuku gibi bazı temel ilkeler üzerine inŐa edilmiŐ alanlarda, hem TTK sisteminden ayrılan hem de TTK sistemine ek olarak bazı işlemler öngörölmesi son derece doğaldır. Bu alanlar bakımından hem kanun ile hem de kanuna dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuat bakımından bu yolun açılması son derece elzemdir.

Sayılan nedenlerden ötürü, TTK m. 134/2 hükmünün değiştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu doğrultuda hüküm, Moroğlu'nun da isabetle önerdiği üzere²³ ve TTK'da kullanılan dilin sistematĐine uygun olarak, "Diğer mevzuat hükümleri saklıdır." veya "Özel hükümler saklıdır." Şeklinde deĐiŐtirilmelidir.

SONUÇ

TTK m. 134/2 hükmü iki Şekilde yorumlanabilir. Bu hüküm TTK'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan kanunlar bakımından, yapısal değişikliğe ilişkin TTK hükümlerine öncelik vermektedir. TTK, sonraki genel kanun niteliğinde olmasına rağmen, TTK m. 134/2 hükmünün açık ifadesi gereği bu Kanunda yer alan yapısal değişikliğe ilişkin hükümler, önceki özel kanunlar karşısında öncelikle uygulanmalıdır. Buna karşılık TTK m. 134/2 hükmü, yapısal değişikliğe ilişkin TTK hükümleri ile aynı konuyu düzenleyen sonraki özel kanunlar arasında "altlık-üstlük" ilişkisi kurmaktadır. Ancak aynı düzeydeki normlar arasında, bir normun kendisini veya diğer bir normu üst norm tayini Şeklinde bir düzenleme ile "altlık-üstlük" ilişkisi kurulması mümkün değildir. Aynı düzeyde normlar arasındaki çatışmalar normlar hiyerarşisinin özel görünüm Şekillerinden olan "genel kanun-özel kanun" ve "önceki kanun-sonraki kanun" ilişkileri irdelenerek özöme kavuŐturulur. Dolayısıyla TTK m. 134/2 hükmü gereği, TTK'nın yapısal değişikliği düzenleyen hükümleri üst norm haline gelmez. TTK m. 134/2 hükmünün sonraki özel kanunlara yönelik temel amacı, TTK'da

²³ Moroğlu, s. 89.

yapısal değişikliğe ilişkin oluşturulan ilkeler sisteminin bozulmamasıdır. Bu anlamda TTK m. 134/2 hükmü, kanun koyucunun daha sonra yapılacak özel kanunlar bakımından kendisine bir uyarısı olarak görülebilir. Kanun koyucu özel kanunda yapısal değişikliğe ilişkin hükümler öngörürken, TTK m. 134/2 hükmünü dikkate alarak yapacağı düzenlemelerden vazgeçebilir. TTK m. 134/2 hükmünün sonraki özel kanunlar bakımından bu uyarıcı etkisi dışında bir fonksiyonu yoktur. TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin hükümleri ile sonraki özel kanun arasında "önceki genel kanun-sonraki özel kanun" ilişkisi vardır ve bu durumda sonraki özel kanun uygulanır. Buna karşılık TTK m. 134/2 gereği, özel kanunlara dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuat ile TTK'nın yapısal değişikliğe ilişkin düzenlemelerine aykırı işlem yapılamayacağı gibi ek işlemler de öngörülemez. O halde TTK m. 134/2 hükmü; önceki özel kanunlar bakımından ilga edici, sonraki özel kanunlar bakımından uyarıcı, ikincil mevzuat bakımından yasaklayıcı bir fonksiyon taşımaktadır. Bu haliyle hüküm, gerek sonraki özel kanunlar bakımından gerekse de bu kanunlara dayanılarak çıkarılan veya çıkarılacak ikincil mevzuat bakımından birçok tartışmaya yol açacak niteliktedir. Bu nedenle hükümde değişikliğe gidilerek bu tartışmaların ortadan kaldırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

ADAY Nejat, “4046 Sayılı “Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun”un 20 A Maddesinin Türk Ticaret Kanunu’nun İlgili Hükümleri Karşısında “Özel Kural” Sayılıp Sayılmayacağı Sorunu”, İstanbul Hukuk Mecmuası, 2016, 74(1), s. 175-184.

ANTALYA Gökhan, Hukuk Metodolojisi Cilt II, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2021.

ARAÇ İbrahim/ İBRA Şeref, “Türkiye’de Yasa Önerisi Hazırlama ve Norm Koyma Tekniği ve Yasamacı Mesleğinin Nitelikleri Üzerine”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 2003, 58(3), s. 35-59.

AYAN Mehmet/ AYAN Nurşen, Medeni Hukuka Giriş, 12. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2016.

AYHAN Rıza/ ÇAĞLAR Hayrettin/ ÖZDAMAR Mehmet, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 3. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2021.

BİLGE Necip, Hukuk Başlangıcı, 36. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2019.

ÇEKER Mustafa, “Ticaret Şirketlerinin Genel Hükümleri ve Yeniden Yapılandırılmaları” Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012, 16(3-4), s. 99-120.

ÇOŞTAN Hülya, Yeni TTK’ya Göre Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Kararları, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2013.

ERİŞ Gönen, Açıklamalı-İçtihatlı 6335-6552-6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İŞletme ve Şirketler, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2017.

GÖKTÜRK Kürşat, “Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşme Süreci ve Bazı Sorunlar”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, 17(2), s. 631-662.

GÖZLER Kemal, Hukuka Giriş, 13. Baskı, Bursa, Ekin Yayınevi, 2016.

GÖZLER Kemal, “Yorum İlkeleri”, Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaştırması, 2013, <https://www.anayasa.gen.tr/yorum-ilkeleri.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022), s. 1-81.

GÖZÜBÜYÜK Şeref, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 40. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2020.

GÜRİZ Adnan, Hukuk Başlangıcı, 20. Baskı, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2022.

HATEMİ Hüseyin, Medeni Hukuka Giriş, 10. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2021.

İPEKEL KAYALI Ferna, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Birleşmeler, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014.

KARAYALÇIN Yaşar/ YONGALIK Aynur, Hukukda Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme, 8. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2020.

KENDİGELEN Abuzer, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 3. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016.

KOÇHİSARLIOĞLU Cengiz/ SÖĞÜTLÜ Özlem/ ÖCAL APAYDIN Bahar, *Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri*, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2022.

KULUÇLU Erdal, “Türk Hukuk Sisteminde Normlar Hiyerarşisi ve Sayıştay Denetimine Etkileri”, *Sayıştay Dergisi*, 2008, (71), s. 3-22.

MANAVGAT Çağlar, “Türk Ticaret Kanunu Hükümlerinin Hal-
ka Açık Anonim Ortaklıklara Uygulanması ve Sınırları”, *İstanbul Üniver-
sitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2013, 71(2), s. 287-298.

MOROĞLU Erdoğan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Değer-
lendirme ve Öneriler, 8. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016.

OĞUZMAN M. Kemal/ BARLAS Nami, Medeni Hukuk, 28.
Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2022.

PULAŞLI Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Anka-
ra, Adalet Yayınevi, 2016.

SARIKAYA Sinan, “Kooperatiflerin Katıldığı Birleşmelerde Ka-
nunların Çatışmasından Doğan Sorunlar ve Uygulanacak Hükümlerin
Tespiti”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 2019, 5(2), s. 222-
242.

SEROZAN Rona/ ENGİN B. İlkay/ ATAMER Yeşim M., Sero-
zan Medeni Hukuk, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2022.

YILMAZ Ejder, “Genel Kanun-Özel Kanun İlişkisi (Türk Borç-
lar Kanunu ve İş Kanunu Bağlamında)”, *Sicil İş Hukuku Dergisi*, 2011,
6(22), s. 22-31.